

FEMINISTENS AKTIVE VALG (I)MOD DEN SEKSUELLE FRIGØRELSE

*En social- og personlighedspsykologisk
undersøgelse af danske fjerdebølgefeministers
budskaber om seksualitet*

Bachelorprojekt
Esther Vitha Ringhof

Vejleder: Katrine Zeuthen
Afleveret den 25. maj 2021
Anslag: 59.992

Abstract

This bachelor thesis explores how Danish fourth-wave feminists combine their statements on sexual liberation with a 'hyper-feminine look' – an appearance which by older feminists has been marked as a sign of oppression. Departing from a theoretical reading based on an eclectic approach composed of psychoanalysis and queer theory, this thesis finds that the fourth-wave feminists' messages together with their feminine appearance both can be liberating and limiting for the emancipation of their own sexuality as well as the discourse on women's sexuality in general.

Drawing on fourth-wave feminist Maja Malou Lyse's statements in the sex-educating tv-show 'Sex med Maja', this thesis proposes that Lyse's undisguised dream of becoming a completely self-dependent 'sexual subject', may limit her own intrapsychic liberation. By the means of her 'utopia' she seems to be unconsciously influenced by her narcissistic drive, which arguably makes her even more dependent on others' affirmation. Thereupon, Lyse seems to underestimate the importance of her own position as an arts student for her discursive intelligibility in spite of her sexualized attire. This may give less privileged subjects dressing likewise false expectations of having the same opportunities of being received equally agentic. On the other hand, the privileged fourth-wave feminist's 'hyperfeminine' attire may also challenge hegemonic norms which dictate that 'sexy' women are less self-determining. In addition, the feminist's emphasis on the feminine, also seem to enable a sexual liberation due to her 'self-gynecological'-praxis. This praxis possibly visualizes female sexuality as a 'presence' in itself, which thus confronts the hegemonic, phallocentric idea that femininity is a 'lack' of masculinity.

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
Indledning.....	5
Problemformulering	6
Opgavens struktur	6
Litteratursøgning	7
Begrebsafklaring.....	7
<i>Fjerdebølgefeminisme.....</i>	<i>7</i>
<i>Køn og femininitet</i>	<i>8</i>
<i>Seksualitet.....</i>	<i>8</i>
1. Videnskabsteoretisk afsæt	9
<i>En eklektisk tilgang.....</i>	<i>9</i>
<i>Psykoanalytisk videnskabsteori.....</i>	<i>9</i>
Et decentreret subjekt	9
Videnskabelse i mødet mellem to 'kastrede' positioner	9
<i>Queerteoretisk videnskabsteori.....</i>	<i>10</i>
Det multiple subjekt.....	10
Den skabende viden	11
<i>Delkonklusion</i>	<i>11</i>
2. Redegørelse	11
<i>Redegørelse for Jean Laplanches teori om seksualitet.....</i>	<i>12</i>
Den generaliserede forførelse.....	12
Instinkt og drift.....	12

Den voksnes ubevidste fantasier om barnet.....	13
Oversættelsesværktøjer	14
Anatomi, Sex og fallisk logik	14
Det Seksuelle.....	14
Den instinktive seksualitet	15
Delkonklusion	15
<i>Redegørelse for Judith Butlers queerteori.....</i>	<i>15</i>
Den heteroseksuelle matrice	15
Intersektioner	16
Kønstransformation	16
Delkonklusion	17
3. Empiri og metode.....	17
<i>Empiri.....</i>	<i>17</i>
Maja Malou Lyse og 'Sex med Maja'	17
<i>Metode</i>	<i>18</i>
Videoobservation af 'Sex med Maja'	18
Dataudvælgelsen, transskription og analyse.....	18
En teoretisk læsning.....	18
4. Analyse	19
Utopien om seksuel frigørelse	19
"Jeg vil tage min seksualitet tilbage"	19
Synliggørelsen af det feminine.....	20
En ny forståelsesramme for seksualitet	20
<i>Hyperfeminintet.....</i>	<i>21</i>
Den 'sexede' kunstner.....	22
Appropriering	22
<i>Delkonklusion</i>	<i>23</i>

5. Diskussion	24
<i>Et aktivt valg er et privilegium</i>	<i>24</i>
<i>Kollektiv disidentifikation med seksualitetsnormer</i>	<i>24</i>
<i>Driften mod frigørelse</i>	<i>25</i>
<i>Det frihedsberøvende narcissistiske subjekt-ideal</i>	<i>25</i>
<i>Endelighedserfaring som menneskeligt grundvilkår</i>	<i>26</i>
Kritisk refleksion af teori, metode og empiri	27
<i>Kritisk refleksion af de to valgte teorier</i>	<i>27</i>
<i>Metodekritik, empirien og generaliserbarhed</i>	<i>28</i>
<i>Diskursanalyse af en kunstners performative handlinger</i>	<i>28</i>
<i>Samtalen mellem empirien og de to teorier</i>	<i>29</i>
Konklusion	29
Litteraturliste	31
<i>Primærlitteratur</i>	<i>31</i>
<i>Sekundær litteratur</i>	<i>31</i>
<i>Supplerende litteratur og tidligere anvendt pensum</i>	<i>34</i>

Indledning

Seksuel frigørelse og kampen mod det mandsdominerede blik på kvindekroppen kom for alvor på dagsordenen med 70ernes anden bølge af den feministiske bevægelse. Dengang smed kvinderne bh'en, fjernede makeupper og gik på gaden for at demonstrere mod skønhedsindustrien. De mente, at industrien udnyttede kvinders mindreværd, der var et resultat af, at de blev reduceret til sexobjekter (Dahlerup, 1998, s. 170).

I dag tager nutidige fjerde-bølge feminister alt det lyserøde på igen, som rødstrømperne lagde fra sig. Unge feminister som politikerens Nikita Klæstrup, den selvproklamerede 'twerk queen' Louise Kjølshen og performancekunstneren Maja Malou Lyse klæder sig i tøj, som understreger deres figur, går i højhælede sko og har lange akrylnegle. De kalder sig selv for 'sexsubjekter' og ønsker at 'reclame (genvinde) deres seksualitet' (Krarup Andersen et al., 2017). Imidlertid forholder den 72-årige prominente journalist Mette Fugl (2017) sig kritisk til den nye feminisme, og hun skriver at, "ligeværd, glaslofter, volds ofre, barsel, sexismen og hverdagens undertrykkelse (af begge køn) synes ikke at engagere hende i fjerde bølge, hvor selfien er det eneste, der surfer til guldmedalje" (afsnit 14). Man kunne med andre ord argumentere for, at der er ved at opstå en generationskløft mellem feministerne i Danmark. Således er det relevant at undersøge sammenhængen mellem de unge feministers drøm om en seksuel frigørelse og deres ultra-feminine kønsudtryk, som lader til at være en del af deres aktivistiske praksis.

Både anden- og fjerdebølgefeminismen mener, at kvinder ofte bliver gjort til et sexobjekt for mandens lyst på grund af kulturelt betingede normer. Dermed tager de afstand fra ideen om, at forskellene mellem mænd og kvinders kønnede egenskaber bunder i deres distinkte biologiske essens.

Med det berømte citat "man fødes ikke som kvinde, man bliver det" plæderede filosofen Simone de Beauvoir allerede i 1949 for en anti-essentialistisk, socialkonstruktivistisk kønsontologi (Butler, 1990/2010, s. XIV). Som psykoanalytikeren Jean Laplanche (2011) dog argumenterer for, satte psykoanalysens opfinder Sigmund Freud allerede i 1933 spørgsmålsteget ved biologien som udgangspunkt for kønsforskellen (s. 172). Ud fra sin egen udlægning af Freuds anden driftsteori beskriver Laplanche, hvordan et subjekts psykoseksualitet udvikles i et dynamisk samspil mellem barnet og dets primære omsorgspersoner. Siden Freuds og de Beauvoirs tid er ideen om, at seksualitet konstrueres

socialt blevet videreudviklet i bl.a. Judith Butlers¹ queerteori, som fjerdebølgefeministiske tanker er inspireret af ("Fourth-wave feminism", 2021).

Problemformulering

I nærværende bachelorprojekt søger jeg en forståelse for fjerdebølgefeministernes budskaber om seksualitet i sammenhæng med deres feminine udtryk. Undersøgelsens perspektiv kan placeres et sted mellem personligheds- og socialpsykologi, da seksualitet i denne opgave både tilgås på mikroniveau, som en del af enkelte subjekters drift, og på makroniveau, som et sociokulturelt fænomen. De to teorier, som er blevet udvalgt til at repræsentere de to perspektiver, er Jean Laplanches psykoanalyse og Judith Butlers queerteori. Fra hver deres niveau taler teoretikerne for, at mennesker kun konceptualiseres ud fra deres kønsdele, hvorved de binære, socialt konstruerede kategorier mand/kvinde, maskulin/feminin essentialiseres (Green, 2010). Således kan de to teorier supplere hinanden i belysningen af en feministisk bølge, der forsøger at afnaturalisere de kulturelle forestillinger, der følger med køns kategorier.

Følgende problemformulering er udgangspunktet for opgaven:

Hvordan kan man forstå danske fjerdebølgefeministers budskaber om seksualitet og deres mål om dennes frigørelse i sammenhæng med deres feminine udtryk ud fra hhv. et queerteoretisk og psykoanalytisk perspektiv?

Opgavens struktur

Nærværende opgave er delt op i fem dele. I første del redegør jeg for de to teoriers videnskabsteoretiske grundlag med særligt fokus på deres respektive subjektsyn og epistemologi. Dernæst følger en redegørelse af hhv. Laplanches teori om, hvordan Gender, Sex og det han kalder for Det Seksuelle udvikles intersubjektivt, og Butlers teori om, hvordan diskurser konstituerer og konstitueres af performative handlinger. Efter redegørelsen for teoriernes videnskabsteoretiske grundlag og relevante begreber følger en beskrivelse af undersøgelsens empiriske data, som er et DR2-program i hvilket fjerdebølgefeministen Maja Malou Lyse bl.a. oplyser om sex og spreder sine budskaber om, hvordan man opnår en seksuel

¹ Judith Butler identificerer sig som non-binær, og derfor vil De omtales med pronominerne De/Dem/Deres.

frigørelse. Herunder vil jeg beskrive, hvordan jeg vil gribe den empiriske data metodisk an. Den fjerde del af opgaven er analysen, i hvilken jeg først ud fra Laplanches teori analyserer Lyse som et subjekt, der ønsker at frigøre sin seksualitet, hvorefter jeg ved hjælp af Butlers begrebsapparat analyserer den feministiske diskurs, som Lyse taler ud fra og skaber. Opgavens femte og sidste del er en todelt diskussion, hvor jeg først diskuterer, hvorvidt Lyse, som et eksempel på en fjederbølgefeminist, kan opnå den seksuelle frigørelse hun drømmer om. Anden del af diskussionen er en kritisk refleksion over de to teoriers forklaringskraft i relation til undersøgelsens genstand, samt undersøgelsens anvendte metode og valget af empiri for besvarelsen af opgavens problemformulering.

Litteratursøgning

Med henblik på at danne mig et overblik over, hvad tidligere videnskabelige undersøgelser af feministers budskaber om seksualitet har fundet frem til, startede jeg med at foretage en litteratursøgning på den psykologfaglige internationale database PsycInfo. Ved litteratursøgningen fandt jeg artikler, der gav mig et indtryk af, hvordan det giver mening at belyse seksualitet i sammenhæng med en feministisk bevægelse - nogle af dem ud fra psykoanalytiske og queerteoretiske teorier, som f.eks. Green (2010) og Hershberg (2019). Store dele af den litteratur, som jeg har brugt til at belyse fænomenet, er værker af Jean Laplanche og Judith Butler, som jeg har fået anbefalet af min vejleder og medstuderende, samt hjælpelitteratur til deres teorier.

Begrebsafklaring

En undersøgelse af *fjederbølgefeministers* budskaber om *seksualitet* og deres *feminine* udtryk forudsætter en afklaring af, hvad der i opgavens sammenhæng forstås ved disse fænomener.

Fjerdebølgefeminisme

Fjerdebølgefeminisme er et begreb, der dækker over den aktuelle feministiske bølge anno 2021. Bølgemetaforen henviser til, at kampen for kønnenes ligestilling i de sidste 150 år kan deles op i fire 'æraer' med hver deres kendetegn. Den fjerde feministiske bølge dateres ofte til starten af 2012, hvor den globale MeToo-bevægelse bragte overgreb og seksuelle krænkelser på den politiske dagsorden i en hidtil uset skala. Herudover bygger den nye bølges ideer videre

på tredjebølgefeminismens (1990-2010) kritik af andenbølgefeminismens (1960-1970) 'hvide', universalistiske feminisme, da de mener, at feminismen historisk set har været ekskluderende over for marginaliserede grupper som farvede og transkvinder ("Types of Feminism: The Four Waves", udgivelsesår ukendt). Mange nutidige feminister kæmper da også i lige så høj grad for sexarbejders, køns- og seksualitetsminoriteters rettigheder som for ligestilling mellem mænd og kvinder. Ud fra den kamp kendetegnes feministerne ved deres insisteren på, at man som kvinde skal have lov til at have udtrykke sig 'sexet' og feminint uden at blive stemplet som et undertrykt sexobjekt ("Fourth-wave feminism", 2021). Det er især dette sidstnævnte ærinde, som nærværende opgave har til formål at undersøge, fordi det lader til at provokere den ældre generation. I denne undersøgelse vil 'fjerdebølgefeminisme' for nemhedens skyld forkortes som FBFM, 'fjerdebølgefeminist' som FBF og 'fjerdebølgefeministisk' som FBFsk.

Køn og femininitet

I en feministisk kontekst er det udbredt at dele køn op i 'sex' og 'gender' (Butler, 1990/2010). Fremfor at oversætte sex og gender vil jeg i min undersøgelse fortsat bruge de engelske begreber, da den gængse løsning på at oversætte dem til 'socialt -' og 'biologisk køn' kan virke som et teoretisk greb i sig selv (Laplanche, 2011, s. 164). I håbet om at mindske forvirring vil jeg skrive sex og gender med store forbogstaver, altså 'Sex' og 'Gender'. Sex henviser ud fra både Butlers og Laplanches forståelse til menneskers fysiske anatomiske struktur, der deles op i hhv. mænd, kvinder og intersexpersoner. Gender er de kønnede egenskaber som tilskrives mænd og kvinder, som f.eks. feminin eller maskulin. Femininitet er således et sæt af etymologier, der i en bestemt kulturel kontekst forbindes med subjekter med en kvindelig anatomisk struktur (Butler, 1993, s. 33).

Seksualitet

Seksualitet defineres forskelligt ud fra Butler og Laplanches teorier, så det er en vanskelig opgave at lave en paraplydefinition. For Butler (1990/2010) er det, som man i en bestemt kulturel kontekst opfatter som seksualitet afhængigt af de eksisterende sproglige kategorier. Imidlertid består voksne menneskers seksualitet ifølge Laplanches (2011) definition både af deres (1) infantile seksualitet, det Seksuelle, og (2) det reproduktionsorienterede seksuelle instinkt (s. 44-45). Forskellen mellem det Seksuelle og instinktet vil jeg redegøre for senere.

1. Videnskabsteoretisk afsæt

En eklektisk tilgang

Da jeg ønsker at opnå en større forståelse af FBFM ved at analysere den ved en integration af to forskellige teories videnskabsteori, kan man sige, at problemformuleringen tilgår fænomenet eklektisk (Køppe, 2008, s. 19). Opgavens eklektiske problembehandling vil funderes omkring de to teories forskelle frem for deres ligheder. Den tilgang defineres af Sonne-Ragans (2019a) som 'forskelsmodellen' og har den fordel, at den skaber mulighed for en kritisk diskussion af to teories perspektiver (s. 47). Når man bruger den eklektiske forskelsmodel, er det centralt at "redegøre, analysere og diskutere teoriernes forskellige forudsætninger for at undersøge [forskningsobjektet]" (ibid.). Man kan argumentere for, at teorierne bl.a. adskiller sig ved deres 'subjektsyn' og 'epistemologi', altså deres respektive ontologi om subjektet, og hvordan det videnskabeligt kan erkendes, hvilket jeg vil redegøre for i følgende.

Psykoanalytisk videnskabsteori

Et decentreret subjekt

En opdagelse som Sigmund Freud krediteres for er, at mennesker har et ubevidste (Rasmussen, 2010a, s. 14). Jeget er, som den berømte formulering lyder, ikke "herre i eget hus", fordi det ubevidste er en kraft, som mennesker styres af, og som ligger uden for jegets styre- og erkendelsesevne (ibid., s. 29). Fordi subjektet ud fra psykoanalytisk teori ikke har centrum i bevidstheden, og i stedet styres af ubevidste processer, der stammer fra dets unikke første objektrelationer, kan man benævne det subjektsyn, som Laplanche arbejder ud fra, som 'decentreret' (Sonne-Ragans, 2019b, s. 186). Det ubevidste kan med andre ord forstås som det, som barnets omsorgspersoner har overført til barnet, men som ikke kan defineres ved det sprog og de kulturelle myter, som de også har indført barnet i (Laplanche, 2011). Derfor giver det ubevidste subjektet en kreativ trang til at udtrykke sig med sproget som redskab (Hyldgaard, 2007a, s. 199).

Videnskabelse i mødet mellem to 'kastrede' positioner

Ifølge Simo Køppe (2015) kan man skelne mellem 'realobjektet', som er det faktiske uendeligt aspektuerede fænomen, man ønsker at undersøge, og 'erkendelsesobjektet', som er de

egenskaber ved realobjekter, man har valgt at beskæftige sig med ud fra en metodisk reduktion (s. 23-29). Den ubevidste del af psyken er psykoanalysens erkendelsesobjekt (Laplanche, 2011, s. 25). Når det ubevidste defineres som fraværet af en sprogliggørelse og bevidsthed, er erkendelsen ganske vist vanskeliggjort (Hyldgaard, 2007b, s. 233). Det ubevidste kan kun tilgås ved psykoanalytisk metode (Laplanche, 2011, s. 219), som betyder, at forskningssubjektet, analytikeren, hjælper med at analysere forskningsobjektets, analysandens tale for 'hvad der ikke siges' ud fra f.eks. inkonsistens og fortællelser (Hyldgaard, 2007b, s. 234). Det vil sige, at der ikke er en direkte adgang til erkendelsesobjektet.

At alle mennesker er decentreret ved deres eget ubevidste, betyder imidlertid også, at analytikeren er decentreret. Som forskningssubjekt må man derfor anerkende, at både én selv og ens teori er 'kastret' - det vil sige begrænset (Munk Rösing, 2005). Man kan således kun komme til videnskabelig erkendelse ved skiftevis at åbne sig op over for den anden, for så at vende sig tilbage ind mod sin teori, sin egen position, i hvilken man for det øjeblik ser subjektet som et objekt, og kan lave teoretisk funderede hypoteser derom. Målet for videnskabelig erkendelse inden for psykoanalytisk epistemologi er selve samtalen mellem to forskellige positioner, mellem teori og empiri, hvorved man ikke nødvendigvis opdager et facit om realobjektet i en åbenbaring (ibid., s. 32-35). Fra det perspektiv vil mødet mellem Butler og Laplanches teorier på den ene side, og FB'ere og deres budskaber om seksualitet på den anden, forhåbentlig føre til en større viden både om teoriernes begrænsninger og de enkelte FB'ers ubevidste, der er erkendelsesobjektet.

Queerteoretisk videnskabsteori

Det multiple subjekt

Mens man ud fra det psykoanalytiske paradigme har en ontologisk antagelse om, at der eksisterer virkelige subjekter med et virkeligt ubevidste, om hvilke man ønsker at opnå en større viden (Rosenbaum, 2007, s. 21), mener Butler ud fra sit socialkonstruktionistiske paradigme, at subjektet som realobjekt ikke er en fast entitet. I stedet konstitueres subjektet ved en 'materialisering' ved gentagelsen af de samme såkaldte 'performative handlinger' (Kirby, 2006, s. 23). Seksualitet og subjektivitet er noget man gør ud fra diskursive normer, og ved denne 'gøren' skabes illusionen af det fænomen, som handlingen påstår at navngive (Højgaard & Søndergaard, 2016, s. 351; Butler, 1993, s. 9). Det subjektsyn kalder Sonne-Ragans (2019b)

for 'multipelt', da subjektets egenskaber skabes ved den diskursive praksis, der gør sig gældende i den aktuelle ud af mange mulige kontekster.

Den skabende viden

Fordi subjektet skabes ved dets gentagelse af diskursivt regulerede handlinger, og omvendt også forandrer diskurserne ved sine handlinger (Butler, 1990/2010; 1993), kan man som forsker ikke erkende noget subjekt apriorisk for sin kulturelle forståelsesramme for subjekter (Sonne-Ragans, 2019b, s. 194). Diskurser om erkendelsesobjektet er med til at skabe det 'realobjekt', der erkendes, og således udviskes skillet mellem forskningssubjekt og -objekt (ibid., s. 202). Erkendelsesinteressen fra queerteoriens socialkonstruktionistiske paradigme er derfor at beskrive de diskurser, der på den ene side skabes ved subjekters performative handlinger og på den anden side muliggør nogle handlingers forståelighed og andres undertrykkelse (Højgaard & Søndergaard, s. 353). I undersøgelsens kontekst vil den videnskabelige interesse således være på, hvilke former for seksualitet, der forståeliggøres og derved skabes ved den FBFske seksualitets-diskurs.

Delkonklusion

Når man tilgår et fænomen eklektisk med fokus på forskellene, er det vigtigt at blotlægge teoriernes forskellige videnskabsteoretiske grundlag. Butlers socialkonstruktionistiske briller og Laplanches psykoanalytiske, adskiller sig ved deres subjektsyn og følgelig ved deres tilgang til fænomenerne FBFM og seksualitet. Mens man med den psykoanalytiske erkendelsesinteresse vil analysere enkelte FBFers ubevidste drifter og seksualitet, vil man ud fra den socialkonstruktionistiske ikke se fænomenerne som reelt eksisterende før erkendelsen, og derfor vil man undersøge, hvilke diskurser de unge feminister konstitueres af og selv konstituerer.

2. Redegørelse

Med afsæt i Laplanches og Butlers videnskabsteoretiske perspektiver, vil jeg i følgende afsnit redegøre for de begreber, der ud fra deres respektive teorier er relevante i analysen af FBFM og seksualitet.

Redegørelse for Jean Laplanches teori om seksualitet

Jean Laplanche (1924-2012) var en fransk psykoanalytiker, der især er kendt for sit arbejde inden for psykoseksuel udvikling ud fra Freuds anden driftsteori, som han generaliserede i 1987 til hans 'teori om den generaliserede forførelse' (Køppe, 1996, s. 910).

Jeg vil i det følgende redegøre for, hvordan barnets seksualitet udvikles intersubjektivt ved Laplanches teori om den generaliserede forførelse. Redegørelsen vil primært tage afsæt i hans essaysamling *Freud and The Sexual* (2011) og herunder en model, som han selv bruger til at illustrere sin teori (s. 214-215). De begreber, som jeg i redegørelsen særligt vil fokusere på, er Gender, Sex og det han kalder for det Seksuelle (oversat af mig fra det franske 'Le Sexual'), som er hans neologisme for den infantile, driftstyrede seksualitet.

Den generaliserede forførelse

Udgangspunktet for alle menneskers psykoseksuelle udvikling er ifølge Laplanche (2011), at børn fødes hjælpeløst ind i en verden fyldt med symboler, sprog og betydninger, som det ikke forstår, men skal give sig hen til og prøve at forstå for at overleve (s. 16). Barnet skal sutte på moderens bryst, før det forstår, hvad mor, mælk og bryst overhovedet er. Her er barnet nødt til at lade sig 'forføre' af den voksnes omsorg og stole på, at dennes henvendelser er positive (Zeuthen, 2016, s. 23). Fordi barnets forførelse af den voksne jf. Laplanche (2011) er grundlæggende for alle mennesker, kaldes den for den 'generaliserede forførelse' (s. 102). Den asymmetriske relation mellem spædbarnet og hendes primære anden anser Laplanche (2011) som udgangspunktet for subjektets psyke, og dette fælles menneskelige grundlag er 'den fundamentale antropologiske situation' (Stein, 2008, s. 51).

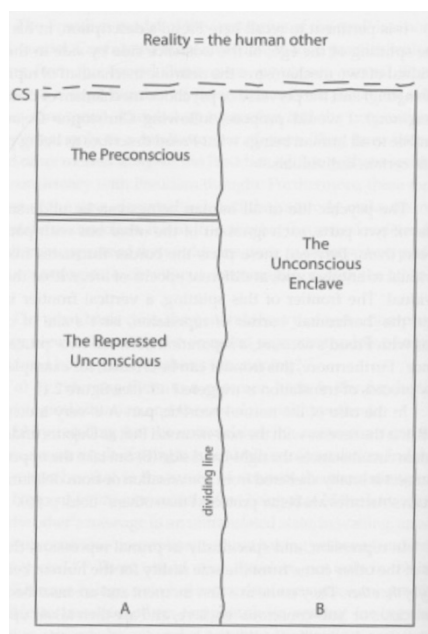
Instinkt og drift

Når barnets instinkt (sult), der er rettet mod homeostase (mæthed), mister sit naturlige objekt (mælken, brystet) og løsnes fra det, opstår et autoerotisk øjeblik, hvor barnet vender sig ind mod sig selv og begynder at fantasere om objektet (Stein, 2007, s. 184). Barnet erstatter det naturlige objekt ved sin fantasien med forskellige begærsobjekter, som f.eks. en sut, og grundet fantasiens kontingens mht. begærsobjekter er denne 'drift' karakteriseret ved at være 'polymorft pervers' (Laplanche, 2011, s. 32). Fantasien er driftstyret i modsætning til det instinkt, som den er afledt af, hvilket betyder, at driften forfølger spænding i stedet for at aflede den (ibid., s. 13).

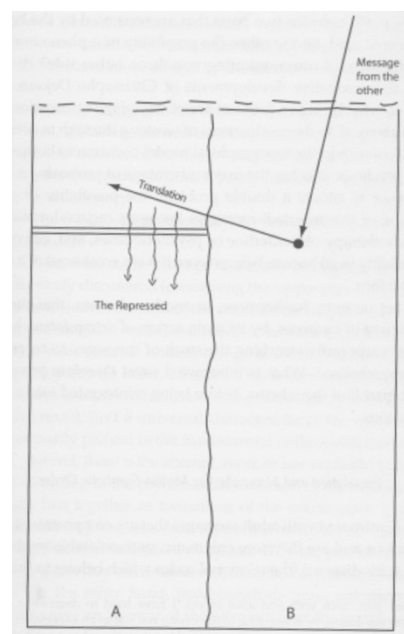
Med henvisning til Freuds begrebsapparat kan den autoerotiske drift kategoriseres som 'oprindelig narcissisme' (Laplanche, 1987, s. 91; *ibid.*, 2011, s. 144). Den er afgørende, for mens det for det lille barn er livsnødvendigt, at forældrene elsker det, er det også vigtigt, at subjektet lærer at elske sig selv - også uden andres nærvær og bekræftelse (Gammelgaard, 2007).

Den voksnes ubevidste fantasier om barnet

I modsætning til Freuds teori om barnets post-ødipale identificering med den af sine forældre, der anatomisk ligner det mest, er der jf. Laplanche tale om en "primitive identification by the socius of personal prehistory" (2011, s. 174). Moderen meddeler ved sine henvendelser til sin datter: "Du er ligesom mig". Udover denne 'primitive identifikation' kommunikerer den voksne også andre alsidige henvendelser med kønnet indhold til barnet, og det er i kraft af dem, at barnet udvikler det, der i den angelsaksiske videnskabelige tradition kaldes for 'Gender' (Laplanche, 2011, s. 111). Den voksne har ubevidste fantasier og forestillinger om, hvad barnet er, vil og har af betydninger, som barnet overhovedet ikke kan begribe indholdet af, men alligevel forstår som betydningsfulde (Holm Pedersen et al., 2006, s. 918). Barnets tilskrevet Gender er således multipelt (Laplanche, 2011, s. 159), og ligesom alle andre 'gådefulde meddelelser' fra den voksne placeret i 'den ubevidste enklave', illustreret som side B i Laplanches model (se Figur 1).

Figur 2

Figur 2

Oversættelsesværktøjer

Fordi den voksnes gådefulde meddelelser, der lagres som et fremmedlegeme i barnet, insisterer på at blive forstået, forføres barnet til at udvikle sit eget psykiske apparat (Stein, 2007, s. 180). Det nye psykiske apparat er illustreret som A i figurene. Til at oversætte de betydningsfulde henvendelser fra B til A tilbyder konteksten barnet "aid to translation" (ibid., s. 208), altså 'værktøjer til oversættelse' såsom sprog billeder og andre perceptuelle betydningsbærere (ibid., s. 217). Imidlertid eksisterer 'konteksten', de narrative skemaer og det sprog, som barnet 'oversætter' sine gådefulde henvendelser med jf. Laplanche (2011) ikke uafhængigt af de specifikke personer i subjektets omgangskreds, som han kalder 'the socii' (s. 173).

Anatomi, Sex og fallisk logik

En afgørende perceptuel oplevelse, som barnet bruger til oversætte, er den anatomiske forskel på drenge og piger (Laplanche, 2011, s. 178). Når barnet opdager kønsdelene, reducerer barnet sine gådefulde Gender-tilskrivelser samt de mangfoldige forskelle mellem barnet og andre børn, ved det som Laplanche (2011) kalder for den 'falliske logik' (s. 111). Den falliske logik er logikken om, at noget enten er fallisk eller kastreret, tilstedeværende eller fraværende. Ud fra den ideelt opdelte genitale forskel, altså Sex, opstår idealet om den binære forskel på kønnene; der findes 'drenge' og 'piger', og de er hinandens dikotomiske modsætninger. Fordi en drengs penis ofte får mere opmærksomhed og er mere synlig end pigens vulva, reduceres vulvaen til et 'fravær' af en penis, og ved denne infantile logik defineres femininitet som en mangel på maskulinitet (ibid., s. 309).

Det Seksuelle

Siden de oprindelige meddelelser fra den voksne er krypteret af hendes seksuelle ubevidste (Stein, 2007, s. 186), og der opstår 'støj på linjen' (Laplanche, 2011, s. 103), umuliggøres, at oversættelsen af barnets eget ubevidste kan lade sig gøre til fulde. Alt det som ikke kan organiseres ved subjektets forståelsesramme konstitueret ved kulturelle symboler eller kroppens materialitet, fortrænges og er hvad Laplanche definerer som den infantile seksuelle drift, Det Seksuelle (Stein, 2007, s. 191). Det fortrængte Seksuelle illustreres i Figur 2 som 'Repressed Unconscious'. Den fortrængte seksuelle drift indeholder også destruktive aspekter, såsom narcissisme, sadomasochisme og den falliske logik (Laplanche, 2011, s. 139), der ikke er medfødt, men netop opstået ved kommunikationen mellem barnet og den voksne, der er krypteret af den voksnes eget fortrængte Seksuelle (ibid., s. 143).

Imidlertid kan nye gådefulde meddelelser udefra forføre subjekter til at gen-oversætte det fortrængte materiale, samtidig med, at subjektet fortsat vil få stillet nye oversættelsesværktøjer til rådighed i interaktion med andre. Derfor fortsætter det Seksuelle også efter barndommen med at være dynamisk (ibid., s. 216).

Den instinktive seksualitet

Mens Laplanche (ibid.) argumenterer for, at Det Seksuelle er socialt konstitueret, driftstyret og går langt udover det genitale og det binært kønnede (s. 142), anerkender han også, at voksne menneskers seksualitet delvist består af den instinktive seksualitet, der med kroppens biologiske modning udvikles i puberteten. Forholdet mellem den Seksuelle drift og det seksuelle instinkt er ikke harmonisk men konfliktfyldt (ibid., s. 44).

Delkonklusion

For at opsummere føres ideen om en binær kønsforskel tilbage til et asymmetrisk-relationelt udviklet multipelt Gender, der reduceres ved den infantile falliske logiks betydningstilskrivelsen af Sex. Det som ved reduktion af Gender ved Sex fortrænges er subjektets Seksuelle, der sammen med den instinktive seksualitet udgør menneskers seksualitet.

Redegørelse for Judith Butlers queerteori

Judith Butler (1956-) er en amerikansk filosof og sociolog. Deres bog *Gender Trouble* (1990) er en af de grundlæggende tekster inden for queerteori. I nærværende afsnit vil jeg med afsæt i dennes danske oversættelse *Kønballade* (2010) og ud fra Butlers efterfølgende bog *Bodies That Matter* (1993) redegøre for Deres syn på, hvordan diskurser konstituerer og konstitueres af performative handlinger ved begreberne 'den heteroseksuelle matrice', 'intersektioner' og 'kønstransformation'.

Den heteroseksuelle matrice

Ifølge Butler (1993) har den kulturelle myte om Sex som en medfødt 'determinerende' essens den konsekvens, at man er tvunget til at indordne sig strukturens diskursive og kønnede krav - som De kalder for den 'heteroseksuelle matrice' (s. 12). Hvad der kan virke som en udvidelse af Laplanches (2011) betydningstilskrivelse for Sex' indvirkning på subjektets selvforståelse, taler Butler for, at de binære kategorier mand/kvinde opfattes som 'essentielle' årsager til både

en heteroseksuel seksuel orientering samt maskuline/feminine egenskaber (Butler, 1990/2010, s. 45) At subjekter konceptualiseres ud fra deres reproduktionsevne resulterer i, at man skal 'citere' diskursive normer om, at kønsudtryk, seksualitet og adfærd stemmer overens for overhovedet at blive til et subjekt og få agens. Hvad der umiddelbart kan virke som et paradoks er, at det subjekt, der ved eksempelvis sin homoseksualitet er i modstrid med den hegemoniske heteronormative diskurs samtidig også produceres af diskursen - endog som et 'minoriseret subjekt' (Butler, 1993, s. 15).

Intersektioner

Herudover er forståeligheden af subjekters kønsudtryk og seksualitet sammenvævet med samtlige andre former for kulturelle markører såsom etnicitet og socialgruppe i såkaldte 'intersektioner' (Butler, 1993, s. 18). Eksempelvis tilskrives både en rig kvinde og en fattig mand mere agens end en fattig kvinde, fordi socialgruppe og køn interseker (Butler, 1990/2010, s. 41).

Kønstransformation

Selvom der ud fra den heteroseksuelle matrice er forskel på hvilke personer, der generelt er mere kulturelt forståelige, vil der aldrig være nogen subjekter, der fuldt ud lever op til kønsnormerne. Idet subjekter bevæger sig fra kontekst til kontekst med forskellige kønnede forventninger, afsløres det, at der ikke eksisterer nogen ud fra alle partikulære diskurser 'perfekt heteroseksuel, maskulin mand'.

Som Butler (1990/2010) skriver, ligger der ikke kun en afsløring, men også et frigørende potentiale i den kendsgerning, at krav og normer altid er kontekstbestemte (s. 241). Når et enkelt subjekt skal leve op til en mangfoldighed af sameksisterende kontekstbestemte rammer for kønnede handlinger, muliggøres en rekonfiguration af normerne, en såkaldt 'kønstransformation': "Mulighederne for kønstransformation findes netop i det arbitrære forhold mellem sådanne handlinger, i muligheden for den manglende evne til at gentage, en deformitet, eller en parodisk gentagelse [...]" (Butler, 1990/2010, s. 234). Subjekter subjektiveres ved deres 'citering' af normer, der bliver ved med at eksistere ved deres gentagelse. Citeringen vil dog altid være uperfekt, da normerne er arbitrære kulturelle konstruktioner, og derfor kan en delvis fejl citering forandre normerne. Fordi handlinger både

muliggøres af normerne og kan ændre på normerne, kalder Butler (1990/2010) dem for 'performative'.

Delkonklusion

Sammenlagt konstituerer magtdiskurser, der forudsætter at køn, kønsudtryk og seksualitet 'naturligt' hænger sammen de subjekter, der bedre lever op til den såkaldte heteroseksuelle matrice, som mere forståelige og agentiske. De hegemoniske heteroseksuelle normer interseker derudover med andre diskurser om f.eks. socialgruppe og etnicitet. Imidlertid er gentagelsen af de performative handlinger, der skaber kontekstbestemte idealer, nødvendigvis mangelfuld, og subjekters fejlslagene rekonfiguration af normerne muliggør en kønstransformation – altså en rekonstruktion af de magtdiskurser, der fordrer bestemte performative handlinger.

3. Empiri og metode

Empiri

Efter jeg har nu har redegjort for de to teorier begreber, der er relevante i belysningen af FBFMs seksualitetsbudskaber, skal det foreliggende realobjekt som tidligere nævnt reduceres til et erkendelsesobjekt. Med undersøgelsens eklektiske tilgang vil empirien både skulle kunne tilgås som en FBFsk diskurs og et FBFsk subjekt. Med et ønske om tilnærmelsesvist at kunne tilgå den samme empiriske case som begge erkendelsesobjekter, har jeg valgt den selvudnævnte FBF og kropsaktivist Maja Malou Lyse og hendes udtalelser i DR2-programmet 'Sex med Maja'. Programmet vil ud fra begge teories interesse for det ubevidste og diskursers *egenskaber* frem for *kvantitet*, tilgås kvalitativt (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s. 13).

Maja Malou Lyse og 'Sex med Maja'

Maja Malou Lyse (1993-) er en kvindelig kunstner, der går på Kunstakademiet i København. Hun har været med til at lave gruppeudstillingen Art&Porn på ARoS og i Kunsthall Charlottenborg i 2019 (kunsten.nu, 2020), og så bruger hun sin Instagramprofil @habitual_body_monitoring2 (Lyse, 2021) som platform for sin kunstneriske praksis.

Udover at være kunstner har Lyse i 2019 været med i DR2-programmet 'Sex med Maja'. Programmet består af tre afsnit på hver 30 minutter, hvor Lyse bl.a. 'sex-edukerer', altså giver

seksualundervisning samt ved hjælp af queerteoretiske og andre feministiske begreber forklarer, hvordan seksualitetsnormer er socialt konstruerede. At vælge et tv-program som case, hvor en FBF direkte fortæller om sine emancipationsdrømme og ideer til hvad en seksuel frigørelse er, har med nærværende undersøgelses problemformulering virket oplagt.

Metode

Videoobservation af 'Sex med Maja'

Undersøgelsens empiriske materiale kan kategoriseres som en videoobservation, da vi har at gøre med en filmet serie, som forskningsobjektet Lyse deltager i (Raudaskoski, 2015, s. 103-104). Udover en indholdsanalyse af de transskriberede afsnit, giver materialet også mulighed for at analysere Lyses handlinger og påklædning (ibid.). Siden Lyse i samarbejde med tilrettelæggerne fra DR har valgt, hvad hun vil fortælle, kan man sige, at det er hende selv, der har foretaget dataindsamlingen. Af den grund kan valget af udtalelser, påklædning og de videoklip som vises, bruges til at analysere det budskab, som hun (og DR) ønsker at sprede.

Dataudvælgelsen, transskription og analyse

Mens man som ovenfor beskrevet kan sige, at dataindsamlingen er foretaget af forskningsobjektet Lyse, er dataudvælgelsen, transskriptionen, meningskondenseringen og analysen udført på baggrund af opgavens problemformulering og teorivalg. Som Raudaskoski (ibid.) skriver, "findes [der] ingen 'neutrale' observationer; vores forskningsinteresse styrer det, vi ønsker at koncentrere os om" (s. 112). Med henblik på at øge gennemsigtigheden af, hvordan jeg har meningskondenseret og analyseret det transskriberede materiale, har jeg vedlagt et skema inspireret af Brinkmann & Tanggaards (2015, s. 48) med analysen af mit materiale som bilag til opgaven (Bilag 1).

En teoretisk læsning

Både queerteori og psykoanalyse har hver deres paradigmatiske metode, hhv. diskursanalysen og psykoanalysen. Begge teorier er indlejret i deres respektive metoder, fordi deres videnskabelige tilgange afspejler teoriernes subjektsyn og epistemologi. Imidlertid, for ikke at gå på kompromis med den ene af de to teorier, vil jeg analysere Lyse og hendes udtalelser ud fra en 'teoretisk læsning'. "Denne tilgang består i, at man læser sit materiale ud fra et teoretisk kendskab til feltet, men uden nødvendigvis at være bundet af bestemte paradigmatiske

fremgangsmåder” (ibid., s. 51). En samlet analyse ud fra dele af begge teorier vil formodentlig medføre, at teori, subjektsyn og metode ikke naturligt vil bekræfte hinanden.

4. Analyse

I nærværende analyseres udvalgte passager fra programmet ‘Sex med Maja’. Analysen er todelt, og først vil jeg analysere et udvalg af Lyses udtalelser om seksualitet ud fra Laplanches teori, hvorefter jeg vil analysere den FBFske diskurs, som hun taler ud fra og er medskabere af med hjælp af Butlers begrebsapparat.

Utopien om seksuel frigørelse

I introduktionen til alle tre afsnit fortæller Lyse, at hendes motivation for både at være med i programmet og hendes kunstneriske praksis generelt er, at hun “[..] har en drøm om et seksuelt utopia. [...] Her kan du have ligeså meget eller lige så lidt sex som du har lyst til, uden at blive dømt på det”. Der lader altså til, at Lyse drives af en drøm om seksualitetens frigørelse. Men hvordan kan det være, at Lyse har et ønske om at frigøre seksualiteten?

I slutningen af første afsnit fortæller Lyse, at kvinder “hverken må være for sluttig eller for snerpede, for tykke eller for tynde eller at have for meget eller for lidt sex, [hvilket] er svært at navigere i” (Afsnit 1, 27:50). Som redegjort for, bruger subjektet jf. Laplanche (2011) de sproglige værktøjer og kulturelle myter, som tilbydes subjektet i dets socie til at oversætte det gådefulde, som er lagret i “Unconscious Enclave” til “Preconscious” (Figur 2). Det som imidlertid ikke kan forstås med hjælp af sproget, fortrænges ned i “Repressed Unconscious” (Figur 2) og bliver derfra ved med at presse sig på. Når kontekstens værktøjer for at forstå sin egen seksualitet er så snævre, som Lyse beskriver dem, kan man argumentere for, at meget af Lyses seksualitet er fortrængt og derfor insisterer på at blive forstået. Således kan man forstå, hvorfor Lyse har en drøm - eller måske en drift mod at ville frigøre sin seksualitet.

”Jeg vil tage min seksualitet tilbage”

I forlængelse heraf udtrykker Lyse et ønske om, at hun vil “[..] tage sin seksualitet tilbage på en positiv måde” (Afsnit 1, 22:05). Lyses ønske kan ses et eksempel på FBFernes ‘parole’ om, at man skal ‘reclame’ sin seksualitet, hvilket for heteroseksuelle kvinder betyder, at man ikke skal lade sig diktere til at være et passivt sexobjekt for mænds nydelse og i stedet bør være et

stærkt, kvindeligt 'sexsubjekt' (Just & Mohr, 2018). Men hvem skal Lyse tage sin seksualitet tilbage fra?

Ud fra et psykoanalytisk perspektiv anses den patriarkalske struktur, som angiveligt begrænser kvinders seksualitet, som et ubevidst fænomen, der udspiller sig inter- og intrasubjektivt (Rosenbaum, 2007, s. 25). Lyses oplevelse af at hendes seksualitet dikteres 'udefra', og at hun vil tage den tilbage, kan analyseres i retning af, at hendes seksualitet begrænses i hendes medmenneskelige relationer eller måske af hendes eget ubevidste.

Laplanche (2011) har som redegjort for en teori om, at den anatomiske forskel på mænd og kvinder, kvindekønnets 'usynlighed', og den følgelige falliske binære tænkning om køn, kan være årsagen til, at kvinders seksualitet reduceres til et 'fravær'. Med den teori kan man forestille sig, at Lyse selv eller personer i hendes omgangskreds ubevidst reducerer hende som kvinde til at være 'kastret', 'impotent' eller i hvert fald alt, hvad manden ikke er. Ansvar for Lyses undertrykkelse ligger således på hendes egen og sociiets ubevidste sort/hvid tænkning om, at mænd og kvinder er hinandens modsætninger - og det er også 'herfra', at hun ville skulle 'tage sin seksualitet tilbage' for at frigøre den.

Synliggørelsen af det feminine

I løbet af programmet udfører Lyse en selvgynækologisk undersøgelse, om hvilken hun fortæller: "Ved at bruge min egen krop som redskab i mit arbejde [...] kan jeg både undersøge og stille spørgsmålstejn ved nogle af de seksuelle normer, som eksisterer i vores kultur i dag" (Afsnit 2, 3:40). Med Laplanches teori om, at en rigid kønsforståelse og kvinders mindreværd grunder i betydningstilskrivelsen af kvindelige genitalers 'usynlighed' (Stein, 2007, s. 193), kan man argumentere for, at Lyse ved en synliggørelse af sin vulva har ret i, at hun kan stille spørgsmålstejn ved seksuelle normer. I forlængelse af ovenstående analyse, kan en selvgynækologisk undersøgelse måske ændre den visuelle perception af 'anatomien'; fra at have været forbundet med en *fravær* af en penis, til med hjælp af et speculum at vise, at også det kvindelige kønsorgan er en *tilstedeværelse*.

En ny forståelsesramme for seksualitet

Udover at Lyse i programmet præsenterer sit 'indre' som en *tilstedeværelse*, forsøger hun at dekonstruere seernes snævre ide om, hvad sex er, ved at forklare svære feministiske teorier på en pædagogisk måde. Blandt andet forklarer Lyse filmteoretikeren Laura Mulveys teori om 'the male gaze': "Noget som har hjulpet mig med at forstå, hvor seksuelle normer kommer fra

har været ideen om 'the sexual script', som blev introduceret af sociologer i 70'erne. De beskrev hvordan forførelsen og den seksuelle akt nærmest kan ses som et usynligt filmmanuskript med roller og regler. Et script som vi alle lærer gennem kulturen og sociale relationer og så efterfølgende efterlever i vores egen seksualitet." (Afsnit 2, 06:50).

For Lyse lader 'the male gaze'-teorien til at have 'hjulpet' hende med at forstå, hvorfor hun har haft sex på en bestemt måde. Man kan ud fra Laplanches (2011) begrebsapparat argumentere for, at feministiske teorier er et 'oversættelsesværktøj' (s. 217), som Lyse bruger til at forstå sin seksualitet med. Et oversættelsesværktøj som formentlig giver plads til at forstå sin seksualitet mere rummeligt end det gængse naturvidenskabelige 'værktøj', hvor sex alene er lig med akten for reproduktion (Green, 2010, s. 344).

Alligevel ville man ud fra Laplanches psykoanalytiske seksualitetsforståelse være nysgerrig på, hvad Lyses nye forståelsesramme for seksualitet mon ekskluderer: "Jeg'et dukker op der, hvor det'et var, men ikke forstået som, at det'et er forsvundet, men snarere, at det har flyttet sig til et andet sted, hvor jeget ikke er" (Rasmussen, 2010a, s. 30). Når Lyses 'jeg', altså hendes førbevidste forståelse (se 'Preconscious' i Figur 1), har rykket sig, har hendes ubevidste ('Repressed Unconscious') også rykket sig. Netop det, som fortrænges eller sågar benægtes ved Lyses nye forståelsesramme, er hvad der udgør hendes Seksuelle, som generer hendes seksuelle fantasier (Laplanche, 2011, s. 179). Hvad Lyses nye seksualitetsforståelse (stadig) lader til at ekskludere, er ifølge Laplanches (ibid.) definition, at hendes voksne seksualitet også rummer polymorft perverse, infantile, og måske endda destruktive aspekter (s. 143; s. 169).

Hyperfeminintet

Fra at have analyseret Lyses udtalelser om sex ud fra et psykoanalytisk individ-perspektiv, vil jeg nu analysere den diskurs som Lyse taler, handler og klæder sig ud fra. Som nævnt er den måske mest iøjnefaldende forskel mellem 70'ernes rødstrømper og nutidens FB'ere deres forhold til et feminint, seksualiseret udtryk. Lyse klæder sig i tøj, der tydeligt fremhæver hendes krop, hun har en 'playboy bunny' tatoveret på numsen, og generelt er æstetikken på hendes Instagramprofil og i DR2-programmet, det man kan kalde 'hyperfeminin' og sexet. Et udtryk, der ved sit 'hyper' ikke alene er 'feminint', men i den danske kontekst associeres med 'dullede' kvinder fra en lavkulturel socialgruppe og sexarbejdere.

Ifølge Judith Butler (1993) mangler psykoanalysen en opmærksomhed på, hvordan myter om køn og seksualitet intersekter med andre kulturelle markører (s. 138). Butlers teori kan således

være nyttig i en analyse af Lyses hyperfeminine påklædning, der sammen med FBFMs budskaber om seksualitetens frigørelse udgør opgavens interessefelt.

Den 'sexede' kunstner

Som redegjort for tidligere skal subjekter jf. Butlers begreb om den heteroseksuelle matrice 'citere', altså efterleve et heteroseksuelt ideal for at blive forstået. Det betyder, at subjekter med kvindekroppe forventes at være feminine, passive i deres seksualitet, begæret og objektificeret af mænd. Det ideal har sandsynligvis også været gældende i Lyses kontekst, siden hun fortæller, at hun tidligere så sin egen seksualitet "som et farligt våben", der kunne blive brugt imod hende, hvis ikke hun passede på og gemte den væk (Afsnit 1, 27:50).

Hvad der virker i modstrid med en frygt for at blive seksualiseret, er at Lyse i programmet er iført 'stripperhæle' og generelt ser meget 'sexet' ud. Med Butlers begrebsapparat kan Lyses skovalg beskrives som en 'citering' af den kvindelige sexarbejder, der kulturelt marginaliseres og forstås som et ikke-agentisk 'offer'. Derimod er kunstnerens identitet siden det 19. århundrede blevet tilskrevet en høj grad af agens, da dennes aktive blik repræsenterer en grundlæggende metafor for mestrings af virkeligheden (Hershberg, 2019, s. 84). Når Lyse ifører sig en seksualiseret påklædning, ligner hun en kvinde, der grundet sin mangel på kulturel anerkendelse og økonomiske ressourcer er 'nødsaget' til at klæde sig 'billigt'. Ved sin samtidige legitimitet som kunstner, kan Lyses påklædningsmæssige citering af en stripper forstås som en subversiv handling, der måske kan dekonstruere normen om, at 'sexede' kvinder diskursivt automatisk forstås som uagentiske (Butler, 1990/2010, s. 80).

Lyses handlinger kan på den måde måske føre til en 'kønstransformation' for programmets seere, fordi den "[afslører] den fantastiske illusion om blivende identitet som en politisk spinkel konstruktion" (Butler 1990/2010, s. 234). Ved at 'sammenblende' hendes 'kunstneridentitet' med en 'stripperidentitet', blotlægger Lyse, at femininitets-idealer er kontekstbestemte og interseker med andre kulturelle markører (Butler, 1990/2010, s. 55).

Appropriering

Omvendt kan man med Butlers (1993) pointering af intersektionalisme forestille sig, at Lyse ved sit 'dullede' udtryk også kommer til at appropriere den socialgruppe, som hun citerer. En citering bør ifølge Dem være respektfuld og opløftende for den minoriserede gruppe, den henviser til - ellers er den approprierende (ibid., s. 126). Når Lyse i forlængelse af hendes sidstnævnte citat siger, at hun synes "[...] man skal have lov til at arbejde med sit selvbillede og

sin selvrepræsentation på sine helt egne præmisser” (Afsnit 2, 3:59), kan man argumentere for, at hun underminerer, at hendes mulighed for at arbejde med sin selvrepræsentation og at vælge et sexet udtryk til, formentlig er muliggjort af hendes privilegier som kunstelev. Butler (1990/2010) argumenterer for, at der ikke er et transcendentalt subjekt, forud for det konfliktfyldte kulturelle felt, der tilbyder diskursive værktøjer, som muliggør forståelsen af sig selv som subjekt (s. 241). Man kan forestille sig, at det kunstneriske felt tilbyder Lyse værktøjer, der muliggør, at hun ikke udstødes, men måske endda bliver opfattet som mere agentisk, når hun iklæder sig ’provokerende’ tøj. Endvidere kan en marginaliseret sexarbejder eller en ’dulle’ fra en lavere socialgruppe nok ikke lige så frit ’arbejde med sin selvrepræsentation’, og et fejlslagent forsøg herpå kan sandsynligvis virke nedslående frem for opløftende.

Delkonklusion

I analysen har jeg både tilgået det empiriske materiale som ’Lyse og hendes ubevidste’ og ’den FBFske diskurs’. Samlet er jeg kommet frem til en analyse, der illustrerer aspekter af Lyses FBFske budskaber om seksualitet, hendes ønske om at frigøre den, og hvordan budskabet spiller sammen med hendes hyperfeminine, ’sexede’ udtryk.

Indenfor Laplanches (2011) psykoanalytiske forståelsesramme kan Lyses ønske om at frigøre seksualiteten analyseres som et udtryk for hendes egen drift mod en bredere forståelsesramme for hendes seksualitet. En forståelsesramme, der eksisterer intra- og intersubjektivt, og derfor er det også herfra, at Lyse ’kan tage sin seksualitet tilbage’, hvilket hendes selvgynekologiske undersøgelse, samt hendes brug af ’the male gaze’-teorien som oversættelsesværktøj for sin gådefulde seksualitet, kan ses som et mulighedsrum for. Den anden analysedel ud fra Butlers (1990/2010; 1993) queerteori fremhæver, at det på samme tid både kan være subversivt og approprierende for mindre privilegerede kvinder, når Lyse som et subjekt, der diskursivt forstås som agentisk i kraft af hendes position som kunstselev, citerer et ’sexobjekt’. Opsummerende kan Lyses udtryk og udtalelser både ses som en mere rummelig forståelsesramme for seksualiteten, der potentielt kan virke frigørende - ikke bare for Lyses egen seksualitet, men sikkert også for mange af programmets seeres. På den anden side viser den samlede analyse også, at Lyses FBFske udtalelser virker underminerende overfor hhv. den det Seksuelle som en del af seksualiteten samt betydningen af hendes privilegier for hendes frihed til at klæde sig på en seksualiseret måde. Dette leder videre til en diskussion af, hvorvidt og hvordan Lyse indenfor sin FBFske diskurs kan opnå den seksuelle frigørelse, som hun drømmer om.

5. Diskussion

I slutningen af programmets første afsnit fortæller Lyse selv, hvorfor det for hende er frigørende at klæde sig 'sexet': "[Jeg vil] ikke skamme mig over at være et sexobjekt, så længe jeg altså selv har valgt det til. Fordi det er jo netop det aktive valg, som gør mig til et seksuelt subjekt" (27:40).

At Lyse beror den seksuelle frigørelse på et 'aktivt valg', kan man både med Laplanches decentrerede og Butlers multiple subjektsyn stille sig kritisk overfor. I følgende foretages en diskussion af, hvorvidt Lyse som et eksempel på en FBFT ved sin insisteren på, at hun træffer et 'aktivt valg' mod at være et 'seksuelt subjekt' kan frigøre sin egen og andres seksualitet.

Et aktivt valg er et privilegium

Butler (1993) skriver, at "sexuality cannot be summarily made or unmade, and it would be a mistake to associate 'constructivism' with 'the freedom of a subject to form her/his sexuality as s/he pleases'" (s. 97). Bare fordi kontekstuelle forståelsesrammer for seksualitet er socialt konstruerede, betyder det ikke, at man som enkeltstående subjekt kan vælge at disidentificere sig med normerne. At Lyse ved sin diskursive sameksistens af et hyperfeminint udtryk og agentiske handlinger bryder med det heteronormative hegemoni muliggøres jf. Butler (1993) ikke af hendes 'aktive valg', men af hendes partikulære kontekst, altså Kunstakademiet, og de værktøjer for handling, som diskursen om kunstneren tilbyder hende.

Når FBFT ved at referere til feministiske teoris vægning af diskursive myter, spreder et budskab om, at man kan vælge at handle imod myterne, kan det således ses som en misforståelse af socialkonstruktionismen. I forlængelse af analysens sidste afsnit 'Appropriering', kan en diskurs, der fremhæver 'det aktive valg', anses som en problematisk benægtelse af, hvordan subjekter tilskrives forskellig meget agens ud fra intersektioner af bl.a. deres kønnede kropstegn og socialgruppe.

Kollektiv disidentifikation med seksualitetsnormer

Til gengæld kan en kollektiv disidentifikation med normative identitetskategorier ifølge Butler (1993) ændre på hegemonien: "[...] precisely through practices which underscore disidentification with those regulatory norms by which sexual difference is materialized that both feminist and queer politics are mobilized. Such collective disidentifications can facilitate

a reconceptualization of which bodies matter [...]” (s. 4) At Lyse som en del af en større feministisk bevægelse, der institutionelt også legitimeres af DR2 siger, at “der findes ikke noget, der er rigtig eller forkert sex” (Afsnit 2, 04:18) kan sammen hendes synliggørelse af sexlegetøj, sit eget ‘indre’ og asekuelle subjekter potentielt fremme, at ‘sexede’, feminine kvinder ikke automatisk forstås som uagentiske ‘duller’.

Driften mod frigørelse

Ud fra Laplanches (2011) perspektiv er det derimod hverken Lyses ‘aktive’ valg, eller den feministiske bølges kollektive disidentifikation og en følgelig ny forståelsesramme for seksualitet, som alene kan være midlet til, at subjekter kan føle sig seksuelt frigjorte. Med hans psykoanalytiske subjektsyn er alle mennesker decentrerede, fordi deres Seksuelle har oprindelse i den anden. De oversættelsesværktøjer, som et subjekt fortrænger sit uforståelige Seksuelle med, kan være mere eller mindre begrænsende, dog kan det aldrig give subjektet fuldkommen handelfrihed (ibid., s. 131). Fra hans perspektiv kan man alligevel ligesom ud fra Butlers argumentere for, at det forståelsesapparat, som den FBFske seksualitetsdiskurs tilbyder, muligvis kan give subjekter en bredere ramme at forstå deres egen seksualitet med.

Omvendt kan man også fra et psykoanalytisk perspektiv kritisere, hvordan FBFer, måske grundet i en misforståelse af socialkonstruktionismen, spreder en ide om, at subjekter selv kan konstruere en virkelighed, der gør dem til frie seksuelle aktører.

Med reference til Lille Hans’ angivelige fascination af Freuds ‘alvidenhed’ og hans fantasi om, at ‘professoren måtte tale med Gud’ (Laplanche, 1999, s. 162), lader det til, at en feminist kan tænke, at hun bliver almægtig og frigjort, hvis bare hun kender til queerteori og de kulturelle myter, som undertrykker seksualiteten.

Fra Laplanches perspektiv kan man endvidere argumentere for, at Lyses udtalelse om, at det er hendes aktive valg, som gør hende til et seksuelt subjekt, kan være med til at skabe et falskt ideal, der ikke blot underkender feministernes privilegier, men faktisk også frihedsberøver feministerne selv.

Det frihedsberøvende narcissistiske subjekt-ideal

Når Lyse eller en anden feminist siger, at hun vælger at være et ‘seksuelt subjekt’, at hun er et centreret subjekt, der er ‘kvinde i eget hus’, kan det analyseres som et udtryk for en narcissistisk

fantasi om, at hun kan blive fuldkommen uafhængig af andre (Laplanche, 2011, s. 144). En sådan narcissistisk fantasi er ifølge psykoanalysen en drift, der er spændingssøgende, og som kun kan opretholdes ved, at ens idealiserede selv billede spejles af et objekt, såsom barnets sut - eller en objektificeret anden, der skal bekræfte ens selv billede. Når Lyse i sit program forklarer de socialkonstruktionistiske præmisser for, at hun skal opfattes som et 'seksuelt subjekt', selvom hun klæder sig som et 'sexobjekt', kan det tyde på, at hun (ubevidst) prøver at kontrollere og fikse hendes 'spejl', programmets seere. Med den analyse af hendes lyst til at oplyse andre, virker hendes selv billede som 'sexsubjekt' afhængigt af, at der er andre, som bekræfter hende i det. Når Lyses oplevelse af at være et sexsubjekt beror på andre subjekters ufravigelige bevidning, kan man argumentere for, at hun er objekt for hendes egen infantile narcissistiske drift, hvilket ud fra et psykoanalytisk perspektiv gør hende alt andet end fri.

At Lyses 'feminismeundervisning' og påstand om, at hun er et 'seksuelt subjekt' kan føres tilbage til hendes narcissistiske drift, kan dog opponeres fra Butlers (1993) kritiske perspektiv på psykoanalysen (s. 22). For Dem er en 'psykoanalytisk teoretisk forankret hypotese' et eksempel på en magtdiskurs, der ved sin legitimitet som videnskabelig teori diskursivt 'patologiserer' bestemte handlinger som f.eks. 'narcissistiske'.

Endelighedserfaring som menneskeligt grundvilkår

Hvis nu man alligevel går ud fra den psykoanalytiske hypotese om, at en selvforståelse som et aktivt, helt frigjort sexsubjekt, er et narcissistisk symptom, hvordan frigøres man så?

Til det skriver Laplanche (1999), at der med den gådefulde meddelelse følger en ide om, at subjektet tilskrives en eksisterende eller præeksisterende betydning, som man ikke kan bestemme over, men bedst kan mestre ved at underkaste sig den (s. 162). Herudfra kan man argumentere for, at et subjekt ifølge psykoanalysen, vil føle sig allermest frigjort, hvis det accepterer det paradoksale grundvilkår, at man ud fra sin begrænsende endelighedserfaring, søger hen imod en uendelighed, mod en selvforståelse eller frigørelse, som ikke kan opnås (Munk Rösing, 2005, s. 35). For Lyse og andre feminister kan det betyde, at de vil føle sig seksuelt frigjort, når de tør underkaste sig, at der trods queerteoriens og Laplanches mere rummelige oversættelsesværktøj for seksualitet altid vil være en del af seksualiteten, der vil forblive gådefuld - og at ideen om at kunne blive et 'seksuelt subjekt' for alle mennesker uanset køn er et uopnåeligt ideal.

Kritisk refleksion af teori, metode og empiri

I forlængelse af denne diskussion følger en kritisk refleksion af først de to teories forklaringskraft i relation til undersøgelsens fænomen og så undersøgelsens anvendte metode og valget af empiri for besvarelsen af opgavens problemformulering.

Kritisk refleksion af de to valgte teorier

Undersøgelsens fænomen 'den danske FBFM' er ved de to valgte teorier, queerteorien og psykoanalysen blevet afgrænset forskelligt som hhv. en kontekstuel diskurs og en gruppe af enkelte FBFTer.

I mødet med empirien har det queerteoretiske perspektiv frembragt en analyse, der viser, hvilke former for subjektivitet og seksualitet Lyses performative handlinger er med til at konstituere og omvendt hvilke diskursive konstruktioner, hun selv er underkastet, og som gør hende kulturel genkendelig og legitim (Staunæs & Juelkjær, 2014, s. 322). Butlers teori og Deres multiple subjektsyn har jf. Sonne-Ragans (2019b) den begrænsning, at det med teoriens diskurs-'determination' kan være svært at få øje på, hvordan og hvorfor man som subjekt kan og vil modsætte sig de undertrykkende diskurser, der konstituerer det (s. 201).

Her har det psykoanalytiske perspektiv ved sit intrapsyiske fokus og sit decentrerede subjektsyn (Gammelgaard, 2014, s. 156) kunne bidrage med, hvorfor fjerdebølgefeminister drømmer om en seksuel frigørelse. Laplanches teori om det Seksuelle, der defineres som det, der undslipper og fortrænges ved diskursernes betydningstilskrivelse, har kunnet give en forståelse for, hvorfor subjekter drives henimod en mere rummelig forståelsesramme for deres seksualitet.

Ansaret for at subjekter oplever, at de kan udleve en friere seksualitet, lægges ud fra det psykoanalytiske mikro-perspektiv på subjekternes psyke, der er struktureret i samspil med deres primære andre. Med det perspektiv kan det ift. Butlers makro-perspektiv måske både være mere grænseoverskridende, men – trods det ubevidstes begrænsninger – også lettere at få øje på, hvor følelsen af at være undertrykt kommer fra. Omvendt ville en undersøgelse alene ud fra den individorienterede psykoanalyse sværere kunne forklare, hvilke større kulturelle myter ligger grund for, at agentiske kvinders feminine, 'sexede' udtryk kan virke provokerende og potentielt frigørende for f.eks. sexarbejdere (Sonne-Ragans, 2019b, s. 202).

Ud fra undersøgelsens eklektiske tilgang er begge teories respektive forklaringskraft og begrænsninger således blevet tydelig og har kunnet bidrage med forskellige perspektiver i

mødet med empirien; FBFMns mål om og deres hyperfemininitet som 'middel' til en seksuel frigørelse.

Metodekritik, empirien og generaliserbarhed

For at kunne analysere fænomenet eklektisk ud fra to forskellige teoretiske tilgange valgte jeg at bruge metoden 'teoretisk læsning' på den data, som jeg indsamlede ved en videoobservation. Da teori, empiri og metode inden for både diskursanalyse og psykoanalyse hænger sammen, har undersøgelsens empiri- og metodevalg fra begge perspektiver nødvendigvis også sine ulemper, som i det følgende vil blive belyst sammen med fordelene ved kompromiset.

Diskursanalyse af en kunstners performative handlinger

Ud fra en queerteoretisk diskursanalyse ligger den videnskabelige interesse på hvilke virkelighedsopfattelser, der skabes diskursivt (Hyldgaard, 2007a, s. 186). De kulturelle koder, som Lyse ved sine udtalelser og påklædning citerede, var ved videoobservationen som dataindsamlings-metode forholdsvist let tilgængelige. Ved at jeg foretog en meningskondensering af, hvordan diskurserne blev forstået i undersøgelsens sammenhæng, inden jeg analyserede dem, har jeg tilnærmelsesvist overholdt diskursanalysens gennemsigtighedsprincip (Phillips, 2015, s. 318), hvilket er vigtigt, når en forsker ikke blot beskriver, men også medskaber virkeligheden.

At den valgte empiriske case er en kunstner, der kulturelt er tilskrevet en legitimitet, med hvilken hun har mulighed for at sprede sine budskaber på DR2s sendeflade, kan på den ene side give hendes udtalelser en relevans ud fra et diskursteoretisk perspektiv: "Perhaps [...] the nature of 'art' [is] to create openings for imagining new possibilities before words are available to generate new emergent discourses" (Green, 2010, s. 351). Højest sandsynligt er Lyses nytænkende budskaber i højere grad med til forme den hegemoniske diskurs end en mindre privilegerede feminists udtalelser (Butler, 1993, s. 133). Omvendt kan hendes frihed til at udtrykke sig imod normerne i kraft af hendes virke som kunstner også være misvisende for de muligheder, der generelt eksisterer uden for kunstens kontekst. Det kan ikke blot virke skuffende for programmets seere, men også mindske undersøgelsens eksterne validitet. I en diskursanalytisk sammenhæng, kan man således både argumentere for og imod at Lyses FBFske kunstner-diskurs som empirisk case kan generaliseres til den generelle FBFske diskurs.

Samtalen mellem empirien og de to teorier

Fra det psykoanalytiske videnskabelige ideal, har muligheden for en dybdegående analyse med velunderbyggede hypoteser været begrænset, da Lyse har haft et tydeligt formål om at oplyse programmets seere om seksualitet. Således kan hendes udtalelser i programmet ved fraklippet af mulige modsigelser og fortællelser være vanskelige at psykoanalysere. Som den danske psykoanalytiker Bent Rosenbaum (2007) citerer Freud for, er “dér, hvor ubevidste processer er mest synlige, ofte netop dér, hvor deres eksistens kraftigst benægtes eller fortrænges” (s. 15). Hvis en psykoanalytiker havde indgået i en samtale med Lyse, havde muligheden for at lytte efter modstand og efter hvad Lyse *ikke* siger antagelsesvist været større. De hypoteser, som jeg alligevel har lavet om Lyses ubevidste drifter i relation til hendes emancipationsdrøm, har endvidere grundet empiriens begrænsninger været svære at udvikle og teste op mod forskningsobjektet (Rasmussen, 2010b, s. 43). Mens samtalen mellem empiri og teori derfor har været formindsket, har mødet mellem psykoanalysen og queerteorien til gengæld fremhævet begrænsninger ved begges teoriers forklaringskraft.

Konklusion

Denne opgave har forsøgt at skabe en større forståelse for danske fjerdebølgefeministers budskaber om seksualitet og deres mål om en seksuel frigørelse i sammenhæng med deres feminine udtryk. Fjerdebølgefeministen Maja Malou Lyses udtalelser i DR2-programmet 'Sex med Maja' kan på den ene side kan virke indsnævrende for hendes egen og andres seksuelle frigørelse. Feministen lader til at underminere sine egne privilegiers betydning for, at hun trods sin seksualiseret påklædning diskursivt opfattes som agentisk, hvilket kan give en falsk forventning om, at mindre privilegerede subjekter har samme mulighed. Derudover kan hendes udtalelser om subjekters handlefrihed mod en seksuel frigørelse også begrænse hendes egen intrapsyriske frigørelse, idet hun virker til at være ubevidst styret af sin narcissistiske drift mod at være et fuldstændig uafhængigt, frigjort 'sex-subjekt'. Det forbehold der dog må laves for denne psykoanalytiske hypotese er, at undersøgelsens empiri- og metodevalg har begrænset muligheden for en adækvat samtale mellem teori og den empiriske case. På den måde er den sidste konkluderende kritik af fjerdebølgefeministen kun teoretisk afprøvet. Ud fra undersøgelsens analyse kan man på den anden side også konkludere, at fjerdebølgefeministerne med deres fremhævelse af det feminine har et potentiale for at fremme den seksuelle frigørelse. Lyses selvgynækologi på DR2s sendeflade kan være med til at synliggøre kvindelig seksualitet

som en 'tilstedeværelse' i sig selv, der kan dekonstruere en fallocentrisk ide om, at femininitet er en 'mangel' på maskulinitet. Derudover kan privilegerede feministers 'hyperfeminine' påklædning være med til at ændre hegemoniske normer, der dikterer, at 'sexede' kvinder er uagentiske. På trods af undersøgelsens begrænsninger mener jeg, at nærværende opgave har formået at vise en kritisk forståelse af fjerdebølgefeministers budskaber om seksualitet og deres feminine udtryk.

Litteraturliste

Primærlitteratur

Butler, J. (1990/2010). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity/Kønsballade: Feminisme og subversionen af identitet* (1. Oplag, 3. Udgave). Forlaget THP. **250,1 NS**

Butler, J. (1993). *Bodies that Matter: On the discursive limits of "sex"*. Routledge. **315,2 NS**

Laplanche, J. (1999). Interpretation between Determinism and Hermeneutics: a Restatement of the Problem. I J. Laplanche (red.) *Essays on Otherness* (s. 140-168). Taylor & Francis Group. **23,4 NS**

Laplanche, J. (2011). *Freud and the Sexual*. International Psychoanalytical Book. **249,0 NS**

Sekundær litteratur

Andkjær Olsen, O., Køppe, S. (1996). Del V1: Psykoanalysen i Frankrig: Reaktioner og synteser: Professorernes klub: Association psychoanalytique de France: Vidtfavnende systemiker: Jean Laplanche, I O. *Psykoanalysen efter Freud* (s. 910-916). Gyldendal **7,3 NS**

Gammelgaard, J. (2007). Den psykoanalytiske behandlingsmetode. I B. Karpatschhof, & B. Katzenelson (red.) *Klassisk og moderne psykologisk teori* (s. 148-157). Hans Reitzels Forlag. **11,7 NS**

Gammelgaard, J. (2014). Klassisk psykoanalyse, ego-psykologi og selv-psykologi. I S. Køppe, & J. Dammeyer (red.) *Personlighedspsykologi: En grundbog om personlighed og subjektivitet* (s. 149-180). Hans Reitzels Forlag. **35,2 NS**

Green S. R. (2010). Embodied female experience through the lens of imagination. *The Journal of analytical psychology* (55(3)), 339–360. **23,5 NS**

- Holm Pedersen, S., Zeuthen, K., Gammelgaard, J. (2006). Tilknytning og forførelse. *Psyke & Logos*, 27, 914-921. **8,7 NS**
- Hyldgaard, K. (2007a). Ord der virker. Det performative - det diskursive, I *Videnskabsteori: En grundbog til de pædagogiske fag* (2. udgave, s. 183-215). Roskilde Universitetsforlag. **37,0 NS**
- Hyldgaard, K. (2007b). Det ubevidste, det førbevidste og bevidstheden: Psykoanalyse og Pædagogik, I *Videnskabsteori: En grundbog til de pædagogiske fag* (2. udgave, s. 215-249). Roskilde Universitetsforlag. **39,3 NS**
- Højgaard, L., Søndergaard, D. M. (2015). Multimodale konstitueringsprocesser i empirisk forskning. I S. Brinkmann, L. Tanggaard (red.) *Kvalitative Metoder: En grundbog* (2. udgave, s. 349-373). Hans Reitzels Forlag. **28,0 NS**
- Kirby, V. (2006). Gender, Sexuality, Performance: Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity. I *Judith Butler: Live Theory* (s. 19-48). Continuum International Publishing Group. **27,6 NS**
- Laplanche, J. (1987). Narcissisme. I *Liv og død i Psykoanalysen* (s. 90-113). Forlaget KLIM. **27,3 NS**
- Munk Rösing, L. (2005). Kapitel 1: Er kønnet en god idé? I *Kønnets katekismus* (s. 11- 37). Roskilde Universitetsforlag. **19,8 NS**
- Phillips, S. (2015). Diskursanalyse. I S. Brinkmann, L. Tanggaard (red.) *Kvalitative Metoder: En grundbog* (2. udgave, s. 297-321). Hans Reitzels Forlag. **28,0 NS**
- Rasmussen, R. (2010a). Kapitel 1: Opdagelsen af det ubevidste, I *Psykoanalyse: Et videnskabsteoretisk perspektiv* (s. 9-39). Forlaget Drift. **33,7 NS**

- Rasmussen, R. (2010b). Kapitel 2: Kritik af psykoanalysens (Freuds) 'videnskabelighed', I *Psykoanalyse: Et videnskabsteoretisk perspektiv* (s. 39-63). Forlaget Drift. **27,0 NS**
- Raudaskoski, P. (2015). Observationsmetoder (herunder videoobservation). I S. Brinkmann, L. Tanggaard (red.) *Kvalitative Metoder: En grundbog* (2. udgave, s. 97-113). Hans Reitzels Forlag. **18,6 NS**
- Rosenbaum, B. (2007). Psykoanalysen: Erkendelsesfelt og bolværk mod et reduktionistisk syn på klinikken og kulturen. I B. Rosenbaum, S. Balint, J. Gammelgaard, S. Lunn, S. Aagaard. (red.), *Psykoanalysens aktualitet* (s. 13-29). Forlaget Multivers Aps. **14,7 NS**
- Staunæs, D., Juelskjær, M. (2014). Postpsykologisk subjektiveringsteori: Problemet med personligheden Version 2.0. I S. Køppe, & J. Dammeyer (red.), *Personlighedspsykologi: En grundbog om personlighed og subjektivitet* (s. 315-346). Hans Reitzels Forlag. **34,1 NS**
- Stein, R. (2007). Moments in Laplanche's Theory of Sexuality. *Studies in Gender and Sexuality*, 8(2), 177-200. **30,2 NS**
- Stein, R. (2008). The Otherness of Sexuality: Excess. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 56(1), 43-71. **34,5 NS**
- Tanggaard, L., Brinkmann, S. (2015). Interviewet: Samtalen som forskningsmetode. I S. Brinkmann, L. Tanggaard (red.) *Kvalitative Metoder: En grundbog* (2. udgave, s. 29-55). Hans Reitzels Forlag. **30,3 NS**
- Zeuthen, K. E. (2016). Et essay om infantil seksualitet. *Matrix*, 33(1), 16-27
http://matrixtidsskrift.no/wp-content/uploads/2016/04/Matrix_1_2016_Zeuthen_EssayOmInfantilSeksualitet.pdf
12,1 NS
- Samlet **1366,6 normalsider** litteratur, heraf **837,7 primærlitteratur**.

Supplerende litteratur og tidligere anvendt pensum

*Dahlerup, D. (1998). Strøgaktionen, *Rødstrømperne* (Bind 1, s. 170, 246).

<https://www.kvinfo.dk/kilde.php?kilde=387>

**“Fourth-wave feminism”. (2021, 21. maj). I *Wikipedia*.

https://en.wikipedia.org/wiki/Fourth-wave_feminism

*Fugl, M. (2017, 7. januar). Vis bare bryster, men lad være med at kalde det feminisme.

Politiken.

<https://politiken.dk/debat/art5777325/Vis-bare-bryster-men-lad-være-med-at-kalde-det-feminisme>

*Hornnes, K., Rødbro, M. (Tilrettelægger), Hauberg, A. (DR2-Redaktør), & Lyse, M. M. (Vært). (2019). *Sex med Maja*. Danmarks Radio.

https://www.dr.dk/drtv/episode/sex-med-maja_127512

*Krarup Andersen, E., Klæstrup, N., Kjølsten, L. (2017, 9. januar). Unge feminister: Derfor er vi afklædte. *Politiken*. <https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art5780289/Derfor-er-vi-afklædte>

*Kunsten.nu (2020). Maja Malou Lyse: Revenge Body: 2 okt 2017 → 7 feb 2021.

<https://kunsten.nu/artguide/calendar/maja-malou-lyse/>

**Køppe, S. (2008). En moderat eklekticisme. *Psyke & Logos*, 29(1), 15-35.

**Køppe, S. (2015). Data og metode i humaniora. I F. Stjernfelt, S. Køppe, D. Budtz Pedersen (red.) *Kampen om disciplinerne* (s. 23-45). Hans Reitzels forlag.

*Lyse, M. M. [@habitual_body_monitoring2]. (2021). *Instagram*.

https://www.instagram.com/habitual_body_monitoring2/

**Sonne-Ragans, V. (2019a). Eklekticisme. I *Anvendt videnskabsteori* (2. udgave, s. 39-57). København: Samfundslitteratur.

**Sonne-Ragans, V. (2019b). Subjektsyn. *Anvendt videnskabsteori* (2. udgave, s. 173-209).
København: Samfundslitteratur.

**“Types of Feminism: The Four Waves”. (Udgivelsestidspunkt ukendt). Human Rights Careers.
<https://www.humanrightscareers.com/issues/types-of-feminism-the-four-waves/>

*supplerende litteratur

**tidligere anvendt pensum